

Izglītība Kultūra

14 www.izglitiba-kultura.lv

AKCENTS KULTŪRĀ

Izglītība un Kultūra | 27. marts, 2008

„Lielā lasīšana”. Tulkojuma loma starpkultūru dialogā

IK Sarmīte Dzilna

Speciāli „Izglītība un Kultūra”

11. Starptautisko Baltijas grāmatu svētku laikā Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā (LAB) notika apajā gada diskusija „Lielā lasīšana”. Tulkojuma loma starpkultūru dialogā”, kurā piedalījās LAB direktore Venta Kocere, M. Rudomino Viskrievijas valsts ārņemju literatūras bibliotēkas ģenerāldirektore un Tolerances institūta direktore Jekaterina Genijeva, tās pašas bibliotēkas ģenerāldirektora vietnieks izdevēdarbības jautājumos Glebs Uspenskis un izdevniecības „Vagrius” galvenā redaktore Alla Nikolajevska u. c.

J. Genijeva pastāstīja par unikālo literatūras projektu „Lielā lasīšana” – „Big Read”, kurš radās 2007. gadā, kad tika atzīmēta 200. gadadiena, kopš nodibinātas diplomātiskās attiecības starp ASV un Krieviju. Tā bija kopīgā krievu un amerikāņu iniciatīva, virzīta uz to, lai plašāk

M. Rudomino Viskrievijas valsts ārņemju literatūras bibliotēkas ģenerāldirektore un Tolerances institūta direktore Jekaterina Genijeva.

iepažīstinātu lasītājus ar šo valsts literārajiem darbiem. Pirmais solis bija ASV izdots angļu valodā tulkotais Aleksandra Solženicina stāsts „Ivana Denisoviča viena diena”. Šo darbu izvēlējās amerikāņu partneri. Bet krievi izvēlējās amerikāņu rakstnie-

ka Hārpera Lī (*Harper Lee*) „To kill a Mockingbird”. H. Lī grāmata kļuva par vienu no populārākajām, guva lielu krievu lasītāju atsauksmi. Projekta organizatori vairākkārt uzsvera: grāmata izvēlēta tāpēc, ka tā atdzīvina to ideālismu, kurš aizmirsts,

kad mēs pārštājam būt bērni, un atgādina par to, cik trausla ir pasaule, kurā mēs dzīvojam, cik svarīgi ir saglabāt cilvēciskas attiecības, būt iecietīgiem vienam pret otru. Šī grāmata sasilda sirdis un būvē tiltus – kultūras tiltus, kuri apvieno tautas.

Aizraut piecus – septiņus tūkstošus cilvēku

Projekta uzdevums bija arī šo grāmatu kaut vienā Krievijas reģionā aizraut piecus – septiņus tūkstošus cilvēku. Tas izdevās! Jauniešu interese par slaveno romānu, kurš bija izdots ASV 1960. gadā, pārspēja drosmīgākās „Lielās lasīšanas” iniciatoru cerības. Projekts sākas ļoti veiksmīgi, jau tuvākā nākotnē tika uzsākti analogi kopēji projekti ar Vāciju, Franciju, Lielbritāniju un Itāliju.

2007. gadā, kad visa pasaule atzīmēja ievērojamā īru rakstnieka Džeimsa Džoisa 125. dzimšanas dienu, izdevniecība „Vagrius” ar J. Genijevas un Īrijas vēstniecības Krievijā atbalstu izdeva rakstnieka stāstu krājumu „Dublinieši” („Dubliners”). Dž. Džoiss tiek uzskatīts par

vienu no modernisma un apziņas plūsmas literatūras aizsācējiem. Dž. Džoiss savu krājumu nosauca par Īrijas parafīzes atainojumu, tās morāles vēsturi, īru spoguļi. Tas iznāca 1914. gadā.

LAB direktore V. Kocere aicināja klātesošo Ukrainas vēstnieku, dzejnieku, tulkošanu, literatūrzinātnieku, Gruzijas un Ukrainas Rakstnieku savienības biedru Raulu Čilačavu pastāstīt par savu jaunāko grāmatu „Trejkrāsainā saule”, jo tā ir ne tikai atsauksme uz Raiņa dzejoli, bet arī Raiņa un Aspazijas darbu tulkojums trīs valodās – latviešu, ukraiņu un gruziņu. Viņš atzina, ka ir starpkultūru dialoga „produkts”, jo pēc taūtibas ir gruziņš, dzimis Gruzijā, 40 gadus nodzīvojis Ukrainā, un uzskata, ka kultūras sakarus var stiprināt, iepazīstinot cilvēkus ar abu tautu dzeju. R. Čilačava vēl cer izdot ukraiņu un gruziņu valodā Aleksandra Čaka un Ojāra Vācieša dzeju.

Diskusiju par tulkojumiem ukraiņu valodā turpināja tulkoātāja Valentīna Silava, kura tulkojusi Imanta Ziedoņa „Epifānijas”. Ukraiņu valodā ir tulcotas un izdotas

latviešu tautas pasakas, tautdziesmas, kā arī vairāku latviešu autoru – Raiņa, A. Upiša, A. Sakses, M. Kempes, I. Indrānes, Z. Skujiņa, Z. Ērgles, A. Skalbes, O. Vācieša u. c. – darbi. Pēdējā gadu desmitā Latvijas un Ukrainas kultūras apmaiņa literatūrā ir ļoti mazinājusies. To ir nepieciešams stiprināt, lai veidotu pilnvērtīgu priekšstatu par Latvijas devumu pasaules literatūrai. Ukrainā Imanta Ziedoņa „Epifānijas” ir pieejamas krievu valodā, tāpēc tulkoātāja izlēma sev tik tuvu darbu tulkot ukraiņu valodā, kas būtu nozīmīgs ieguldījums latviešu literatūras popularizēšanā Ukrainā, kā arī tas ir viņas personīgais devums dzimtenei. 2005. gadā LAB savā apgādā laida klajā „Epifānijas” ukraiņu valodā. „Es šīs epifānijas nesmu tulkojusi, bet izdzīvojusi. Es redzēju, ka maz ko esmu dzīvē sapratusi. Izdzīvojot epifānijas, esmu kļuvusi cita, kaut mazliet labāka. Kad Imantam Ziedonim aizvedu tikko no tipogrāfijas saņemto grāmatu, viņš teica, ka tā esot silta. Un tā patiešām ir silta, ar lielu mīlestību veidota,” sacīja V. Silava. ■